

Çukurova

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

Cilt : 1

(MART - 1947)

Sayı : 8

İki Türk kızı Atalarının Ebedî hâtırası olan
Âbideye, Cenubun çiçeklerinden örölmüş çelengi
götürüyorlar.

UŞAKLI'YA

Zülûf olsam yanağına dökülsem,
Sümbül olsam ak göksüne ekilsem,
Sürme olsam gözlerine çekilsem,
Garip gönlüm sana, yâr olur gider.

Kına Olsam saçlarına yakılsam,
Altın olsam gerdanına takılsam,
Al kan olup can evine katılsam,
Bu da benim için kâr olur gider.

Hurileri getirseler yanıma,
Bir can daha katsa şu tek canıma,
Sonsuz bir âşk aşılasa kanıma,
Sensiz bu da bana ar olur gider.

Karar verdim gönlüm sana bağladım,
Hasretinden gece gündüz ağladım,
Yağmursuz rüzgârsız heran çağladım,
Sensiz dünya bana dar olur gider.

ilân ettim: nişanlımdır «Akkır'im»
Sen yardım et bana: hey ulu Tanrım,
Alamazsam ebediyyen yanarım,
Sensiz dünya bana zar olur gider.

Afyoalı Âşık BİKES

Çukurova

Adana Halkevi tarafından Ayda bir
defa çıkarılır.

Fikir ve Sanat Dergisi

YAZI İŞLERİNİ FİLEN İDARE EDEN

Hamid Şalih ASYALI

Seneligi : 240 Kr.

6 Aylığı : 120 Kr.

Gönderilen Yazılar neşredilsin edilmesin
iade edilmez.

Adres : Adana Halkevi Bşk. İığı veya
Çukurova Dergisi Yazı İşleri Md. 1050

Çukurova

ADANA HALKEVİ KÜLTÜR DERGİSİ

Cilt : 1

(MART - 1947)

Sayı : 8

Bir Yıl Dönümü ve bir Hatıra

Yazan : Cengiz Turhan

15 - Mart - 1923. Bu tarih yirminci asrın en büyük zekâsı Gazi Mustafa Kemal'in güzel Adana-mıza geldiği ebedi bir gün.

Onun Adanaya gelişini görmedim. O büyük hatıranın en güzel ifadesini oğünün bahtı-yarlığına erenlere bırakıyorum.

Muhayyilem geçmiş yıllar içinde harekete geldikçe o şanlı günün heyecanlı uğultularını da duyar gibi oluyorum. Gözlerimde muazzam ve ülvî bir manzara canlanıyor. İstiklâlin o ünlü kahramanını yakından görmek, başına basmak için uğulduyan, köpüren fırtınalı engin bir denizin dalgaları gibi, ona, doğru ilerliyen ona doğru can atan, coşmuş, mahşerî bir kalabalığın meddûcezrini görüyorum.

Adanalıla, göklere dalga dalga yükselen ve bütün ovaya dağılan Yaşal Varol sesleriyle ve arda arası kesilmeyen zlkışlarla onu istikbal ediyor.

Millî kahramanımız, cenubun bu güzel, bu kahraman şehrinde kendisini karşılayanları selâmlıyor, emin adımlarla ağır ağır ilerliyor.

Her taraf al bayraklarla donanmış, Adana, en sevinçli en mesut ve en büyük tarihi gününü yaşıyor.

Gerçi onu Adanada görmek saadeti bana nasip olmadı. Eğer onu İzmir dede görmemiş olsaydım, bundan doğacak hasret acısı benim için şifa bulmıyacak bir dert olacaktı :

Sene 1934. İtalyanların Anadoluya saldıracakları rivayeti ağızdan ağıza dolaştığı bir gündeyiz. Toplarımız ansızın çıkacak hedeflere çevrilmiş vaziyette

ateşe hazır. Birdenbire garnizonda çalkalanan bir haber hepimizi heyecanlandırdı. Atatürk İzmir gelmiş. Seydiköy karşısında manavra olacak. Subaylar arasında hep bu şayia dolaşıyor. Derken Gaziemir sırtları önünde teftiş başlıyor. Askeri bir otomobil içinde İran hükümdarı Şah Rıza Pehlevî Atanın sağındadır. Otomobil yavaş yavaş önümüzden geçiyor. Nabızlarımızı dinlemeye lüzum yok. Göksümüzde kalplerimizin küt küt vurduğunu duyuyoruz. Teftişte çıt bile duyulmuyor. Arada sırada havayı parçalayan şu viğit sesler duyuluyor :

Merhaba asker! Sağoll..

Artık teftiş de bitti. Atatürk kıta komandanlarını karşısında çağırmıştır. Bir muharebe vaziyeti veriyor. Bütün komandanlar fırlayan bir zemberek çevikliğiyle kıtalarının başındadır. Aynı yüksek emir yüksek komandanlar tarafından madunlara tekrarlanmıştır.

Bir anda mevziler alındı yer yer toplar gürlemekte, asker harekettedir. Rıza Pehlevî uzur iriyarı vücudile Ata'ya yukardan bakarak konuşuyor ve Gazi parmağıle karşı sırtları göstererek bir şeyler işaret ediyor.

Tayyareler Şah Rıza Pehleviye pike uçuşlarıyla gösteriş saldırılarına yapıyor. Pehlevinin ağız hayretten ve şaşkınlıktan açıkta kalmıştır. Atatürk'ün sevinci sonsuzdur.

Artık manevra da hitama erdi. Komandanların geniş nefes almalarından alıyoruz ki Atatürk İzmir dönüştür.

(Devamı 16. cı Sayfada)

RAPOR

— II —

Torosları aşip Çukurovaya
İndiğin mübarek günü kutladık.
Mavi gözlerinin bu nur ovaya
Armağan ettiği ünü kutladık.

Sen ey ölmezlerin başı, atası,
Çizdiğin gibidir vatan hartası.
Sevince belendik unutup yası
Bugüne açılan dünü kutladık.

ASYALI

OSMANLI DEVRİNDE ÇUKUROVA ve CİVARI

Naima'da Çukurova ve Civarına ait Kayıtlar

(1606 - 1654)

Yazan Şevki Berker

(Geçen Sayıdan Devam)

Aralarında 2000 kişilik kuvvetlerle harp oldu. Sonunda her ikisi de Tarsusta oturduklarından memleketin âyanı araya girerek harp etmeyeceklerine dair andiçtiler. Fakat bu barış, görünüşte idi. Emir'in askerleri dağılıncaya, Mahmut Paşa, 1700 kişilik bir kuvvetle Emir'i yendi ve göz hapsine koydu. Bazı köyleri yaktı. Bu olayların son bölümünde Adana Beylerbeyi olan Kara Hasan Paşa, Mahmutla Emir'in birer Celâliden başka bir şey olmadıklarını İstanbul hükûmetine bildirdi. (14)

Sadrâzam Gürcü Paşa, bir miktar rüşvet alarak İbrahim Paşa gibi zalim bir adamı Cafer Paşanın yerine Adana Beylerbeyi tayin etmişti. İbrahim Paşanın Anadoludaki zulmüne son vermek için Adana Kadısı Tosyalı Balta zade Mustafa Efendi, Paşaya bazı öğütlerde bulundu. Ve bu yüzden Paşa ile kadının araları açıldı. Adana Beyi İbrahim Paşa, Sarıcalar Bölükbaşısına Kadının öldürülmesini emretti. Fakat Bölükbaşı, mert ve akıllı bir zat olduğundan şeriatın yargıçları olan bir kimsenin yok edilmesini hiç uygun bulmadı ve Paşaya: «Şeriatın hâkimi olan kadı idam edilir mi? Eğer idam ettirirseniz İstanbulla alâkayı kesmiş olur ve bir Celâli sayılırsınız» dedi. Eakat İbrahim Paşa: «Benim emrimi korkaklığından dolayı yerine getirmiyorsun, çekil şurada!» diyerek Bölükbaşını katından koğdu; ve Adana Kadısının öldürülmesini başka bir adama emretti. Bu adamın kabulü üzerine önceki Bölükbaşı (15) yeniden işe karıştı. Eğer Paşanın emriyle Kadı öldürülürse Adana halkının suçluları uslandırmak için harekete geçeceklerini ve bu yüzden pek tehlikeli bir olayın vukua geleceğini söyledi. Bölükbaşı ve yanında bulunanlar, kadıyı öldürmeye teşebbüs eden bu adamın hareketlerine engel olular.

Adana Kadısı, devrin Reisülküttâbı Şami zadenin yakınlarından idi. Şami zadeye bir mektup ya-

(14) Naima, c. V, s. 195 - 196.

(15) «Evvelki Bölükbaşı ol herife baka âşık ne işlemeğe gidersin, Paşamıza olmuş olacak hiç hakimüşşerkatil olunduğunu görüp işitmiş var mıdır. Şu fesattan feragat eyle. Yoksa cümlemizi vilâyetlü (yani Adana halkı depeleyüp) Asitaneden ceza tertibi-ne alıkoymazlar deyüp sair etbâi dahi hücum ile me-nü defî ittîler. (Naima, c. V, s. 306).

zarak durumu bildirdi. Reis Efendi de Paşaya gönderdiği mektupta, Kadı ile hoş geçinmesini, aksi olursa kendisi için tehlikeli bir durumun başgöstereceğini bildirerek korkuttu. (16).

Bu sırada İbrahim Paşanın adamlarından biri, şeriate uymayan sözler söylediğinden dolayı halkın hücumuna uğradı ve Paşaya sığınma zorunda kaldı. Halk sarayı kuşatarak, bu adamın kendilerine verilmesini istediler. Paşa, sığınan adamı vermedikten başka onun gibi sövmelerde bulundu. O zaman bütün Adana halkı toplandı; halk hem paşanın ve hem de koruduğu adamın kâfir olduğunu ileri sürerek her ikisini de öldürdü. İbrahim Paşanın ayağına bir ip takarak cesedini sürüklediler ve bir hıristiyan kabrine attılar. (17)

Bu olay üzerine Adana eyaleti, İdris ağanın damadına verildi. Gürcü Paşanın kardeşi olup görevinden çıkarıldığı halde Adanada bulunan Cafer Paşaya da İstanbula gelmesi bildirildi. (18)

İbşir Paşa, Halep ve Antakya yoluyla Adana'ya yöneldi. 1065 (1654). Adana Beyi Mahmut Paşa, İbşir Paşayı bir iki konaklık uzaklıktan karşılayarak bazı hediyeler sundu ve hakkında saygı gösterdi. İbşir Paşa, Mahmut Paşayı zahire edinmesi için Adana'ya gönderdi. İbşir, Adana'ya gelince gûya herkesin dertyanmasından dolayı Mahmut Paşayı hapsedirdi. (19)

(Devamı 16. cı Sayfada)

(16) Naima, c. V, S. 306.

(17) «Gayret i hak zukur edüp Paşanın etbandan bir melun cenabı resalet penaba dai: (La sarfen velâ adlen) tevbesi makbul olmayıp katli müstevcib bir na seza söz söyleyüp halk hay kâfir deyü hücum ettiklerinde kaçup Paşasına sığınıp halk oefir i âm ile sarayı kuşadup herifi şeran talep ittiklerinde virmediğinden maada ana müşabih bir küfr ü galiz dahi kendü telâffuz idicek umumen cem olup bire bunun kendi de tevabii de kâfir deyü cem olup hem herifi hem paşayı elli miktarı tevabii ile katil idup Paşanın ayağına ip takup sürüyüb alude-i çirkâp ettikten sonra bir kâfir makberesine sernügun ilka ettîler. (Naima, c. v, s. 306 - 307)

(18) Naima, c. v, s. 307.

(19) c. VI, S. 20.

Atatürk'ün Adana'ya ilk Seyahatından bir Hatıra

İsmail Habib

.... Adana da neler gördük ? Adana da hakikatın ümidi de, tasavvuruda, hayalide geçtiğini gördük. İstasyondan şehre kadar yarım saatlik mesafe, insandan iki seyahat gibi uzuyordu, Düz caddenin iki tarafına sıralanmış süslü ve uçları bayraklı sayısız ince direkler süvarileri görülmeyen mızraklı alayı gibi dizilmişti.

İnsan, insan, insan... Bütün civar köylerden de toplanan halk ile belki yüz bin kişiden fazla olan bu kalabalığa bakarken aklıma »Hâmid« in lâyemut manzumelerinin birinden bir mısra geldi :

Akardı payına mahşeri misal bir millet!

Tepemizdeki bahar güneşine rağmen ayağımızın altında, bütün gece yağan yağmurların henüz kurumağa vakit bulamıyan çamuru üstünde yürüyoruz.

— Merhaba asker, nasılsınız küçükler, iyimisiniz hanımlar?...

Sol kolunda bastonu, sağ kolu daima temennada, sağa sola söylenen bu sözleri sağdan soldan kopan gülbanlı sadaları karşılıyor.. »Allahım bu günü de gördüm« diyen muhtelif perdeden, muhtelif ifadeyle, erkek ve kadın sadalarının titrek, cauh, sıcak, hiçkırıklı avazeleri içinde.. Yanık renkli boz örtülü kadınlarla hepsinin ağzında birer ibtizel ve boğmaltı duduk varmış gibi umumî bir »henkie çıkardıkları« »Lululu« nağmelerinin tufanı içinde ilerlerken binden bire sahne değişti :

Sağ tarafta matem timsalleri gibi, serapa siyahlara bürünmüş bir sıra hanımın içinden »Antakya« ve »İskenderun« luların iki levhasını taşıyan dört hanım kafilenin önüne çıktı ve dört hanımın önündeki Antakyalı kızın, kâğıtsız, tassanusuz, ruhtan gelen ruha giden nutkunu dinledik.

Nutkunu diyorum. Halbuki bu nutuk değildi. Bu sanki kelime şekline girmiş bir feryat, söz şekline girmiş bir hiçkırıktı. Söyliyen değil inliyen o esmer kız sanki vatanıdan ayrı kalan o beldelerin tekellüme gelmiş bir ruhu, o beldelerin ağlayan ve ağlatan bir maneviyatıydı. »Gazi« nin gözü nemli, diğer bütün gözler, hiçkırarak söyliyen kızın kirpiklerinden yuvarlanan gözler gibi diğer bütün kadını ile erkeğile, ihliyarile, gencile, subayile, sivilile diğer bütün gözler hep ağlıyor, ağlıyordu.

Sanki bütün kafilenin ve bütün bu mahşeri izdihamın üstünde çalkalanan meserret havası bu An-

takyalı kızın beş dakikalık hiçkırığıyla birden bire uçmuş ve ciğerlerimize birden bire vatan mateminin havası dolmuştu. Bu inliyen kıza paşanın verdiği cevap atiden gelen hatfi bir sada gibi idi :
KIRK ASIRLIK TÜRK YURDU ECNEBİ ELİNDE
K A L A M A Z.

Güzelleme

Kınaman komşular ağlıyor deyu,
Bir muhanet yar elinden dertliyim.
Kara bağırma el saldı öl deyu,
Yaktı beni kor elinden dertliyim.

Göklere savurdum yanık küllerim.
Ahraz etti dudu dillerim
Hoyrat gibi yolda attı güllerim,
Bölbül gibi har elinden dertliyim.

Söylesen söylemez küsmüş kakırır,
Yüzünü azdırmış pel pel bakırır.
Gel desem gelmiyor benden sakırır,
Halden bilmez tor elinden dertliyim.

Eski derdim birikene beş oldu,
Yana yana ağlıyacak iş oldu.
Garip başım ya ayları kış oldu
Dağlar gibi kar elinden dertliyim.

Ali İzzetim bir yar sevdim mert değil
Tatlı yüzlü güleç yüzlü sert değil.
Çekemiyom çekilecek dert değil
Çirkinlerden hor elinden dertliyim.

All İzzet Özken

BİR HATIRA

Hamid Salih Asyalı

Sanki daha dündü. Hatırası bütün tazeliğiyle di-
mağımızdadır. Zaten ebedi olmuş bir insan için tari-
hin, takvimin ne mânâsı olabilir?

Bu aziz hatıra, hangi sevenin, hangi günün bil-
mem. Bilmek de istemem. Zamanın çarkını kıran
asırları katlayan o üstün ve büyük insan boylu bo-
yunca göz bebeklerimin içindedir. Dün gibi bugün
de onun adını anarken kalbim bütün sıcaklık ve
çabukluğuyla çarpar. Bana kalsa onun sevgisile çar-
pan yüreklere toprak dolmıyacak. onu gören göz-
lere perde gerilmeyecektir.

O, mukaddes istiklâli elinden alınmış bir mil-
letin başıydı. Ve baş olduğu milletin bir kuvveti,
bir tek dayanağı biricik ümidi vardı; bu da devir-
lerin söndüremediği vatan aşkıydı. Anadolu insanı-
nın damarlarına sinen bu iman halindeki sevgi onun
da damarlarında doluşuyordu. Bundan büyük ve de-
rin bir kuvvet düşünmek ne kadar lüzumsuzdur!

Daha dün gibi, yüzü bütün çizgileriyle ruhuma
kazılı ve bütün tazeliğiyle duruyor.

Toroslar onu sırtlarında buldukları zaman emi-
nim ki titremişlerdir. O büyük ve eşsiz insan do-
ğarken bütün bu dağların da sancılanmadığını kim
temin edebilir!

Türk birliğini atmosferinde geliştiren bu ebedi
yurd, sinesinden çıkardığı kahramanları ana rahmi-
ne düşmeden tanıır. Bu vatanın ağacı, taşı toprağı
Anadolu insanının kanile yazılmış bir kitaptır. Ve
bu ebedi kitap milli varlığını müdrik her Türk va-
tandaşının alın yazısıdır.

O büyük ve üstün insan Toroslardan Çukuro-
ya inerken ova iltivaların en korkuncüle birbirine
geçmiştir ve ova topraklarının damarları çatlamıştır.
Adını anarken ve ebedi yüzünü karşımda görürken
nasıl kalbim heyecandan duracak gibi çarpıyorsa
toprak da onun ayakları altında öyle sarsılmış ve
ve karışmış olacaktır.

Ben onu ancak istasyondan çıkarken boylu bo-
yunca gördüm. Kalın ve uçları yukarı doğru kalkık
kaşlarını hafif çattı. Mavi gözleriyle önce sağa sonra
sola çevirdi. Adanın istasyondan görünüşüne bir
an daldı. Sonra seri bir tebessümle, keskinliği ve
tatlılığı hafızamdan silinmiyen bir tebessümle etrafı-
ni dolduran Adanalılara baktı. Şapkası sağ elinde
ve selâm vaziyetinde idi. Halkın arasından yürür-
ken konuşuyor ve neşeli neşeli, gülüyordu.

İstasyonun meydanında hazır bekleyen ve kendine
gösterilen üstü açık bir otomobile bindi.

Biz on kadar talebe idik ve hepimiz bisikletli
idik. Şöyle bir kenarda ayrı bir grup teşkil ediyor-

duk. Plânımız onun otosu hareket eder elmez derhal
arkasına takılmak ve gideceği yere kadar arkasın-
yan uçmaktı. Ve öyle yaptık. Fakat asfaltın üstün-
de bütün hızıyla giden otoyola yetişmek için hayli
gayret harcamak lâzım geliyordu. Biz de bu gayreti
onun kızıl saçlarının iltimâından alıyorduk.

Bir yere geldik ki ellerimiz dümeçleri idare edemez
oldu ve aramızda bir çarpışma... Düşen düştü kalan
yoluna devam etti; hem daha canlı... Çarpışmanın
olduğu anda o, büyük ve ilâhî başını çevirdi. Göz-
lerinde bir sevinç ve bir endişe kıvılcımları paçlı-
yordu. Sol efni otunun açık kenarına dayadı ve bi-
ze döndü. Gür ve ölmez bir sesle kulaklarımdan
ebediyen kaybolmıyacak bir sesle: «**Böyle iste-
mem çocuklar! Böyle istemem**» bu cümle
bize sanki kuvvet verdi daha süratle sürdük şimdi
onun otosunu sağlı sollu kuşatmıştık. O sadece bize
baktı ve tebessüm etti.

Daha dün gibi bu tebessüm hâlâ gözlerimdedir.
Onu mezara kadar beraber götüreceğim.

Gününü, yılını bilmiyorum. Bilmek de istemiyo-
rum. Ebedi olmuş bir insanın tarihi, takvimi mânâ-
sızdır. O bu millet yaşadıkça sağdır.

Atatürk Hatıraları :

ATATÜRK ve DANS MÜZİĞİ

Yazan : M. ALAP

Bir gece çiftliğin yatakhaneğinde soyunmuş, gü-lüp, eğlene, şakalaşa, yataklarımıza girmeğe başla-mıştık ki kapımız birdenbire açıldı. Bir arkadaş ses-lendi :

— Çocuklar, bu akşam Marmara Köşkünde Atatürk bir çifti eğlendiriyor. Dügün bahçede, ha-vuzun etrafında.

Biz bu haberi alınca bir şimşek hızıyla, pijama-larımızın üzerine pantolonlarımızı çekerek, dışarı fırladık. Ve birer ikişer akasya ağaçları arasından süzülerek dügün sahnesi efrasına, ağaçların elektrik ışığını benimsemiş yerlerine dağınık kümeler ha-linde toplandık.

Her gün, her an Atanın çiftliğinde olmamıza, onu belki en çok biz görmemize rağmen nedense, Atatürk geliyor, geldi. Filân yerde... diye bir söz bizi cerbezeye tutulmuş gibi, sarıyor. Hemen ona so-kulmak, onun sesini, sözünü duymak, hareketlerini, jestlerini kafamıza perçinlemek, ondan ne kadar mümkünse o kadar çok hatıra toplamak için içimiz kaynıyor, her şeyi unutarak koşuyorduk.

Dügün akşamı da öyle olmuştu. Sahneye vardı-ğımızda şöyle bir tablo ile karşılaştık:

Pistin köşk tarafında uzun bir masa, diğer ma-salar havuzun kenarına, parkın boşluklarına serpişti-rilmiş.. Sahne de bir caz, uzun masanın karşısında bir alaturka saz heyeti. Güvey bir subay. Davetliler bütün inkılâp şefleri ve subaylar. İçlerinden seçebil-diklerimiz, Milli Şefimiz İnönü.. Uzun masanın orta kısmında oturuyor. Biraz düşünceli. Önündeki ka-dehi dolu. Sanki hiç el sürülmemiş.

Yanıdaki sandalye boş. Onun sahibi, ev sahi-bi Atatürk. Tabii ayakta, herkesle, herşeyle meşgul. Toplantının biricik nes'e membaı o.. Sonra Celâl Bayar, Vasıf Çınar, Tevfik Rüştü Aras, Şükrü Sa-racoğlu, Şükrü Kaya. Canım hepsi, hepsi işte..

Hava da o kadar güzel ki.. Gökte yıldızlar var. Hafif bir Ankara rüzgârı da yaptıkları kımıldatıyor.

Biz gözlerimizi mümkün olduğu kadar açmış, yerimizden bile kıpırdamıyor, öylece seyrediyorduk.

Caz Harmandalını çağıyor. Atatürkle, zeybek el-biseli güzel bir bayan kalktılar. Arkadaşları Vasıf Çınarı da zorladılar, o da kalktı. Üçü İzmirin kahra-manlarını senbolleştiren harmandalını mitolojik ilâh-lar gibi ışık yağmuru altında oynadılar. Sonra Ata tekrar aynı havayı istedi. Bu sefer zeybek kıyafetli güzel bayanla tempoyu uygun ve çok orijinal figür-lerle tango yaptılar.

Evet harmandalı ile hakikaten güzel tango yapı-lıyormuş. Bunu biz o akşam Atatürkten öğrendik.

Türk müziğinin tempoları modern dansların he-men hepsine uygun değil midir? Zeybekler, sepetçi-oğulları, hoşbilezikler, barlar, horonlar, hattâ çifte-telli, evet, evet bunların hepsi en ağır tangodan en oynak step, bugi - bugi'ye kadar hepsiyle boy öl-çüyecek ritimleri havidir. Yalnız müzisyenlerimiz adapteye kaçacaklarına bunları armonize etmeliler ve salona intibak ettirmeliler. Dans müziği bizden, içimizden, doğmalıdır. İşte o zaman alafranga, ala-turka müzik davası diye iki ayrı kutup tezine kom-poze tek varlık gerçekleşir. Böylece dava da bitmiş olur.

Evet, bir müddet sonra alaturka saz heyeti gü-zel sesli muganniyesile sahneyi işgal etti. Atatürk bu sırada büyük bir harekete girişti. Bir fasıl alatur-ka, bir seans alafranga yaptırmak suretile her iki alemlî yakın mesafelerde birbirleriyle mukayeseye im-kân veriyordu.

Atatürk, fikirlerini hareketlerini, daha özlüsü inkılâplarını bir diktatör jestiyle değil, herşeyi, her-kesi her zaman, eğlence anlarında bile inceliyerek, dinliyerek, onlardan kanaatlar alarak doğru ve katı olan son sözü söylüyor. Hakikî bir demokrat ruhile yapıyor ve yaptırıyordu.

Biz o akşam da bu dügün sahnesinde bile onun böyle bir davâ ile uğraştığını sezdik. O akşam, ala-turka, alafranga müziği çok güzel mukayese etti. Zekiye, Adnanı karşılaştırdı. Müzik talebelerinin ko-rosunu getirterek Türkçe ve yabancı dillerde ağır ve hafif şarkılar söyledi. Hattâ hocalarına da biraz çaktı.

— Siz, talebelerimize ölüm, bezginlik ve keder taşıyan şarkılar öğretiyorsunuz. Onlara Türk genç-liğine yaraşır, yarına bağlı, çevik, atik, neşeli par-çalar belletin.. dedi.

Gece Ebedi Atanın ve birbirine yakışan gelin güveyin etrafında çevrelenen fikir, neşe, karar sah-neleri içinde yavaş yavaş yolunu bitiriyordu. Biz erkenden servislerimize koşacak, kimimiz tavukların yumurtalarını toplayacak, kimimiz inekleri sağacak, kimimiz traktörü çalıştıracaktık. Onun için daha çok duramazdık. Ağzımızda bir şeker varmış gibi dili-miz tatılanmış olarak düşünme düşünme ve hepimizin kafasında Atatürkle bir an daha bir arada kaldık, onun havasında biz de yaşadık övüncü doğarak ya-takhanemize yollandık..

MİLLÎ ÖĞÜNGEÇLİK

Yazan : İzzet ASLAN

İnsano, ancak kendini beğenmesi ve buna hayran kalması daima tehlikelidir. Bu görüşü büyütecek olursak, her milletin ancak kendini beğenerek, diğer milletlerden üstün olduğunu iddia etmesi de tehlikelidir.

Büyük milletlerin hepsinde, mektep kitaplarını, siyasi adamların nutuklarını, gazetelerin yazılarını okuyoruz. Görürsünüz ki, her millet fikir sahasında kendisinin birinci olduğunu ilân edip durmaktadır.

Meselâ, bir Fransız dinliyelim : Fransa daima beşeri terakkinin en önünde yürümüştür. Hürriyet, müsavat ve kardeşlik prensiplerini dünyaya Fransa yaymıştır. Başkalarının istifade ettikleri tecrübeleri o yapmıştır. Kavimleri terakki ve medeniyete alıştıran Fransadır. Âlimlerini, Sanatkârlarını, düşünce-sini, modalarını bütün dünya kabul ettiren odur. Paris bütün medeniyetin ocağıdır, dünyanın fikri paytahtıdır.

Bir Almanı dinliyelim :

Alman ırkı felsefi dehâsı dolayısıyla, hissiyatı anlamaya diğer ırlardan ziyade müsaittir. Musiki en çok orada ilerlemiştir. Bir takım lâboratuvarlar ve misli bulunmayan sanayi kurmuştur. Almanya dünyaya yüksek bir medeniyet vermeye namzet (Allahın sevgili kavmi) diye telâkki edilmiş lâyıktır.

Bir İngilizini dinliyelim : İngilizler Almanlar gibi bulutlu bir nazariyeci, Fransızlar gibi maceraperest birer idealist değildirlere. Yalnız İngilizlerde, realite hissi, ameli ve uygun hareket hissi vardır. Her milletten önce ferdi hürriyeti ve demokrasiyi teşkilât altına alan İngilizlerdir. Her milletten önce İngilizler öyle bir iktisadi inkılâba sebebiyet vermişlerdir ki, bu inkılâp makinacılık ve süratli mesai sayesinde dünyanın yüzünü değiştirmiştir. Büyük sanayi, ticaret ve banka imparatorluğu İngilizleredir.

Bir İtalyanı dinliyelim : İtalyanlar, Avrupa henüz barbar bir halde iken, İtalyan rönesansı sayesinde Avrupanın ahlâkî, bedii ve siyasi terbiyesini temin etmişlerdir. Asırlarca müddet papalar ve imparatorlar bütün milletlerin vicdanlarına ve kuvvetlerine hakim olmuşlardır. Bu eski Roma mukadderatını yeni İtalya düzeltmiştir, vesaire.

Şu halde, bu yüksek milletlerin herbirine göre, kendi kültürlerini, diğerlerinden daha büyük bir selâhiyetle etrafa yaymaları normal sayılmalıdır. Hattâ bu yayma işini medeniyet ve insanlık adına zorla hattâ bizzat yapmalıdırlar.

İşte bu düşüncelerden sonra, gözler zayıf yahut geri kalmış memleketler üzerine çevrilir. Mandaterlik, sömürgecilik ve kapitülasyon bu yüksek düşüncelerin meyveleri olur. Hakikatte bütün bu hareketler barbar kafalara insan hukuku ilmini, Kant ahlâkını İngiliz yahut Roma sulhunu sokmak için birer sebeptirler. Ne yazık ki, bu sebeplerin altında hep türlü türlü emperyalist zekâlar gizlidir.

İşte böyle olduğu içindir ki, bu yüksek milletler acısı daha pek uzun sürecek olan son dünya savaşında boğuşmuşlardır. Tarih boyunca birbirlerini yemişlerdir.

Dedikleri gibi, müşterek bir medeniyet adına çalışıklarına nasıl inanabiliriz? Çünkü, bu milletlerden her biri yalnız kendi milli dehâsının yüksek ve birinci olduğu iddiasındadır.

Bilhassa bu savaşta, Almanyanın durumu bize büyük dersler verdi. Almanya her milletin milli bir varlığı olduğunu, bu varlığa hürmet etmek icabettiğini nedense kabul edemedi. Allahın sevgili kavminin yüce Hitleri, kendini yakın komşularından değil, bütün dünya milletlerinden de üstün saydığı için mağlûp oldu. Ne yazık ki, bugün etrafta halâ bu hataya düşer gibi olanlar vardır.

Nüfusu ne kadar az ve barbar bile olsa, artık hiçbir milletin milli varlığı üzerinde ne sebeple olursa olsun, payidar olmak imkânsızdır. Milli bir ideale iman etmek yüksek bir histir. Gayet güzel ve iyi hareketler doğurur. Fakat bu his başka bütün milletlere ehemmiyet vermiyerek sırf kendi nefesine hayran kalmak şeklini ahrsa, bir cebir ve şiddet, nihayet bir tabrip âleti olmakta devam edecektir.

Milli varlık, tabiatın bütün milletlere tanıdığı değişmez bir kanundur. Bütün milletler, onu saygı ve sulhseverlik için kullandıkları gün, insanların boğazlaşmasını hazırlayan sebeplerin en önemlisi ortadan kalkabilir.

Meyveler Dile Gelse

Yazan : Enver AYDIN

Ağzının tadını bilen bir kimse için meyve, dünyaya nimetlerinin en nefisidir. Renk, tat ve koku has-salarını bir arada bulunduran meyveye boykot, çok-ça zevkini bilmemekten ileri gelir. Birkaç mevsim sü-ren itinalı bir hazırlıktan sonra, müstesna güzelli-klerle ortaya çıkan türlü meyveler arzularımızı doyur-dukten başka, parlak renkleri, nefis kokularıyla de-gönüllerimizi fetbederler. Bazan biz, yeni bir mevsim-e girişimiz müjdesini, o mevsim meyvelerinin dil-lerde sık sık dolaşan adlarından ve damaktaki tatla-rından alırız.

Meyvelerdeki hakiki kokuyu koklayıp, lezzeti tadabilmek için olgunlaştıkları mevsim beklenmelidir. Dallarından erken veya geç koparılan meyveler ham fikirler gibi hoş değildirler.

Meyveleri şekil, renk ve kokularıyla tanıdığımız kadar lisanı halleri, tetai ettirdikleri fikirlerle de tanıyıp sevmek ayrı bir zevktir. Bir fiziyonomist gayretkeşliği gözetmeden meyvelerdeki, bu türlü, manaya nüfuz etmek dile duyurulacak tattan daha çok ruha haz verecektir. Meyveci dükkânlarını yahut dallarını süsleyen binbir türlü meyve muhayyile için bulunmaz ve entresan konulardır. Maamafih bu, da-ha çok güzellikleri nüanslarıyla yakalayabilenlerin eri-şecekleri zevk olur.

Güzün dallarında kızarmağa başlayan elmaların, tombul yanaklarına bolca alık sürmüş bir gelinden farkı ne? Yahut ondaki kıpkırmızılığı görüp te gö-rücüye çıkmış eski zaman tazelerinin mahcubiyetten al al olmuş yanaklarını hatırlamamak mümkün mü-müdü? Hem biz bir elmayı dişlerken, çok defa itti-rafına cesaret edemediğimiz, o bir nevi hasretin su-suzluğunu da gidermiş olmaz mıyız.

Çiçekten olgun meyve haline dönüncüye kadar birkaç mevsim âdeta bir gelin hazırlığı yapan por-takala ne demeli? Koyu yeşil yapraklar arasında gayet büyük altın damlalar halinde süzülen portakal bir gelinden daha mı az güzeldir. İspirto ile meşbû kabukları soyularak üsare billûrlarından müteşekkil şeffaf dilimlerin birer arzu gibi sıralanışı ise az rast-lanır manzaralardan değil midir?

Uzviyet için çok yarayışlı nişastalı cevherini bal-mumu renkli kabuklarla bürüyen muzun loş saray dehlizlerinde süzülüp hassas ve narin yapılı cariyelere

benzetemez miyiz? Herhangi bir meyve niyetine yen-medigi taktirde ne tadı, ne kokusu hakkında bir hü-küm verilemeyeceği sanılan muzun duygusuzlukla it-ham etmek haksızlık olur. Onun olgun ve dolgun meyvesinin tadında damaktan muhayyileye kaçan si-hirli bir hassası vardır. Mübalâğalı tüyle:den yapılmış bir yelpazeyi andıran zarif yaprakları ise herhangi bir elin dokunmasına müsaade etmeyecek kadar has-sastır. Herşeye rağmen muzda gerçek asaletin gerçek kibarlığı vardır.

Yiyeceğin el ve dudaklarında mor mor lekeler bırakan ahududuna rağbet az olsa gerek. Fakat onu ayıbı yüze vuran dost gibi sevip, aramalıdır. Dili, biraz, burun tadına rağmen hoş bir meyvedir.

Çiğnendiği müddetçe iri kum tanelerini andırır o bir sürü çekirdeğiyle ağza sıvıyan inciri, yulşık ve yapışkan insanların hem kendilerine, hem fikirle-rine benzetmek hatalı olmaz sanırım. Fazlasına rağ-bet dışı rahatsızlık mideye sancı verir.

Ağızda kuruyup, boğazda düğümlendiği için ayvayı seven pek az kimse bulunur. Hamı da, ol-gunu da kekre ve zor yutulur olan bu meyveyi ha-yatlarının hiçbir devresinde sevilmiyen insanlara ben-zetebiliriz.

İriyarı bir vücudda zekâsız beynin yerleşmiş ol-duğu küçük bir başın bulunuşu cevizi hatırlatır. Zira ulu ceviz ağaçlarında binlercesi yetişen bir meyve de sert kabuklar içerisine yerleşmiş zekâsız küçük, beyin numunelerinden başka birşey değildirler.

Hamandan yeni çıkmış genç ve güzel bir kızın cildi pembeliğinde şeftaliler yemek her mevsim du-yulan bir arzudur. Fakat her mevsim ele geçirilemi-yen iyi şeftalileri, işlek muhayyile sahipleri her za-man tadabilirler.

Dünya üzerinde pek çok meyve nevi vardır. Burada hepsini ayrı ayrı sayıp dökmek içinden çıkıl-ması zor bir iş olur. Ancak birkaçıyla iktifa ede-rek meyvelere küçük bir hizmet yapabildimse ni-mutlu, insanlar curcunalı hayatlarından vakit ve sü-kün bulup da meyveleri ve meyveler gibi susar kim-seleri dinliyebilseler, eminim, fâni derterin pek ço-ğundan kurtulmuş olurlar.

KİMDİR - NEDİR? BİR MASAL'DAN

Hazırlayan : Selâmi Asyalı

Güzel bir ormanda üç arkadaş senelerdenberi huzur ve sükün içinde yaşıyorlardı. Aralarındaki bu düzeni tabiat bile kuskandı. Birbirlerine okadar iyi alışmış, okadar bağlanmışlardı ki bu üçlü ittifakı bozmanın imkân ve ihtimali yok sanılırdı. Bu üç arkadaşın biri olan Aslan yiyeceklerini temin eder. Diğer iki arkadaş Tilki ve Ayı bu avdan karnalarını doyurur ve araya oturup hasbihal ederlerdi. Atalarında hemen hiçbir fark yok gibiydi. Ne Aslan aslanlığına kötüyü kullanır, ne Tilki zekâsının keskinliğine arkadaşlarının aptallıklarına mukayeseyi akıldan geçirir ve ne de Ayı kababından eza duyan arkadaşlarını kısırdı.

Bazen Ayı küçük dolusu peteklerle, meyvelerle ine dönerdi. Bu onların dostluklarına yeni tollar katar yeni lezzetler verir.

Zaman böylece güzel güzel akıp geçerken Ayı Tilki'den ve onun bazı domuzluklarından içerlemeye başlar. Sanki Tilkinin zekâsının farkına yeni varmış gibi oada fena halde tiksiniye başlar ve içinde beslediği bir vehimle Tilkinin Aslan tarafından daha çok sevildiği ve itibar gördüğü hatasına düşer. Gel zaman git zaman birgün Aslan hastalanır; bu fırsatı ganimet bilen Ayı bir sırasına gelip - Tilki ormanda dolayınca - Aslanın yanına geçer ve ona bir sır tevdi edeceğini söyler. «Bu sırın çok büyük önemli var» der.

Aslan merakla : «Nedir bu sır çabuk söyle» Ayı kendisine yakışmayan bir üzüntü ve hicapla «Efendim senin hastalığının ilacı Tilki biliyor muş bana geçenlerde söyledi; bekledim sana da söyler diye. Fakat hiç orak bile değil. Onu kesmek gibi olmasın ama seni böyle hasta bırakıp gezmelere çıkması ve sana ilacı bulmaması düşmanlıktan başka nedir? Evet olsa bunda bir kasıt var. İhtimal artık bizden bıkmıştır ve senin ölümünü istiyor. «Aslan hiddetlenir. Ve Tilkiyi çağırmasını emreder.» Ayı koş koş ormana gider Tilkiyi bulur ve Aslanın kendisini acele çağırmasını söyler. Tilki hiç vakit geçirmeden derhal Aslanın huzuruna çıkar. Aslan hiddetini biraz zaptederek Tilki der benim hastalığım ne

(Devamı 15. ci Sayfada)

ELİNİ OPTÜGÜM EN BÜYÜK ADAM

Aziz ERYALAZ

- Geçen Sayıdan Devam -

Ölmez Atatürk'e ait hatıralarını birbirini kovlamak istiyor. Ve ben birini bilişimle çalışırken hemen ötekiler gülmeye başlıyor...

Millî Eğitim Bakanlığı binaı evvelce Ankara Öğretmenevi okulu idi. Bugünkü orta öğretimin bulunduğu yerde büyük bir konferansa ve müsamere salonumuz vardı. İşte Türk milletinde yıllarınca başlangıçlarında bu salonda ilk görüşülme toplantılarını yapan Büyük Millet Meclisi müzakerelerine davet edilen Gazi Mustafa Kemal'i elinde baston, sırtında yaka sak kürkü bir palto, başında kuzu derisinden kalveresiği bir kalpak, bir kilot pantolon ve dizlere kadar sarılmış dolaklar giymişti... Sakal matruş ve kısa bir büyük haliyle... Bünyeli zayıf fakat çelikleşmiş, adımları kuvvetli, bakışları derin olarak hatırlıyor, sağında ve yanında bulunan eşi Lâtife hanımı yanında bir siyah perdesü ve başında siyah bir örtü ile gözü gibi oluyorum...

Türkiye'nin Başkenti Ankara şimdiye kadar görülmemiş iki önemli tarihsel devrini yaşadı: Birincisi Cumhuriyetin onuncu yıldönümü, öteki Atamızın ölüm töreni... Bu olaylardan birincisi ulusumuz için bir enerji devri oldu. Bütün yurt neşe içinde çınladı. Ve örneği görülmemiş bir dernek oldu... Ankara'da yer yerinden oynuyor... Atılan yüz bir para top sesleri gökleri titretiliyordu. Sanki gökyüzünde yıldızlar yere inmiş Ankarayı aydınlatıyordu... Bol ışıklarla donatılan hergebir gecesinde ve gündüzünde ayrı bir güzellikle ve heyetle en güzel günlerini yaşıyordu. Trampet, boru ve marş sesleri ufuklardan ufuklara, dalga dalga akıyordu. Ankaranın herca olan Alitayında yanan meş'aleler ve dalgalandan Türk bayrağı yurdumuz üzerinden her kâbusu silmek istiyordu. Ne tatlı bir gündü ve ne kadar coşturucu bir bayramdı... Bu sesing unması içinde kendimizden geçmekte ne kadar haklı idik...

Bu hatıranın izleri tarihler boyunca bizi coşturacak ve yavaşık bulunduracaktır. (Çıktık açık alına on yıldır her saygıtan...)

Türk gücünün büyüklüğünü ve bu millî gücünü heyetanın istmak için yüzbinlerce kişinin toplandığı hipodromda bu büyük geçit töreninde bulunmak lâzımdı. Bayramımızı görmek üzere dünya milletlerinden heyetler gelmişti.

Türlü kışvelere bürünmüş üniformalı yabancı büyüklere ref tribününün etrafını süslüyorlardı. Saatlerce süren bu geçit, Türk milletinin gökleri çınlatan alkışları ve yavaşık Cumhuriyet sesleri arasında, sonra erdi. Hava ne kadar güzel... İllik bir hava... Evet, yerleri oynatan Türk kırsalları... Söy-

leri, topçuları, tankları ve göklerimiz süslüyor Türk uçakları... Bülent teçiler ve millî mücadele senelerindeki kılıklarına bürünmüş kadın ve erkeklerden teşkil edilmiş süvariler... efeler... Davullar ve hayraklar... Bütün Ankara halkı, bu eserin birer katıyıcısı olduklarını isbat etmek için Atalarımızın önünden, sarımsak dağlar gibi, yalçın kayalar gibi sel olmuş akıyordu. Şereftribününde hep ayakta duran ve silindir şapkası ellerinde bulunan güzel giyimli, güzel esemli Atamızın o gökku heyetanası görmek lâzımdı... Altın saçları, hafif rüzgârlarla bir esen yelisi gibi dalgalandıyordu. O, bu saatlerce süren geçidi güzel yüzle selâmlıyordu. Heyecanından gözlerini yaşardığını göstermek mümkün değildi...

Birincisinin tatlı bir hatırasına karşılık, ikincisi milletimiz için ve dünya için ne kadar hazin oldu. Evet bu olay her Türk vatandaşının kalbinde burkaldığı ve yurdumuzun bir mateme kâbidüğü gündü... Zira onun ufuklar kadar geniş ve şakakları sudan o mavi gözleri kapanmıştı... Ve bir daha açılmıyarak. Duyulan bu kara haber Ankarada bir bomba gibi patladı. Bir anda bayraklar direklerinden yarıya kadar iniverdi... Ulus meydanındaki heyketinin etrafını saran gençlik ateşli sesler söylüyor ve feryat ediyordu. Şehirli ağlıyordu, köylü ağlıyordu.

Okullarından tabur, tabur dağlar kız ve erkek çocuklar ağlıyordu... Dolmabahçede gözlerini hayata kapıyan Atamızın omazesi Türk Milletinin gözyaşları arasında Ankaraya getirildi. Ve tabuta Büyük Millet Meclisinin önünde hazırlanan katafalka konuldu... Burada gece gündüz yanan altı meş'ale vardı. Baş avında valin kılıçlarla ihtiram nöbeti bekleyen Gevceallerimiz görülmüyordu... Çok büyük ve ipekten yapılmış bir Türk Bayrağı Tabutunun örtüsünü teşkil ediyordu.

Hava hafif yağmurlu idi. Gökler de âdeta matemimize işte işte etmişti... Ankara baştanbaşa derin bir sessizlik içinde idi. Aman yarap!.. ne acı bir hatıra... ve yavaşık soğuyan ne hatıra bir gün... Bütün dünya milletlerinden gelen bu seçme ihtilâf kitaları ve Türk kitaları başdanbaşa çaldığı matem havasına uyarak ağır, ağır adımlarla büyük tabutun önünden ihtiram geçidi yapıyorlar ve bütün Ankara halkı Atalarına olan son ödevlerini yapmak için âdeta sabırsızlık gösteriyorlardı... Her geçen bir daha ve bir daha geçmek istiyordu... Hiçkırıklar arasında leyyatlar iştiliyor. (Atam!.. bizi bırakıp nereye gidiyorsun?..) sesleri yükseliyor ve bu hazin hale dayanılmıyarak baydalanlar oluyordu.

(Devamı 15. ci Sayfada)

- ÇUKUROVA -

AKDENİZİN mavi etkilerinden Torosların mavi vâdiklere uzanan ta karlı tepelerine kadar her yer Çukurovadır. Senenin dört mevsiminde sadece iki mevsim olan her yerinden hiçbir kıymet fışkıran öyle bir ülkedir ki, soyu bir kevaer gibi Torosların en hüca yatığından çıkarak etrafa kol salan bir cennet parçasıdır. Yazlarında yeşille sarıya karışık renklerinden süslenen kadife sahâsı ovaının en tabii bir süsü olarak mevsimine adını verir kıymetli mütedil geçen geceleri kahramanlık mekteplerimizi Çukurovaya ait has ve tabii şivesi ile sıcaık ocaık bağıda tekrar edilir.

Çukurovada 15 - 20 yıl maziye dönünce, bambaşka bir çehre ile karşılaşırız. Ellerinde kazma, kürek ve hattâ sopalarla yalın ayak, canını dişine almış meşhal kahramanların destanlarını vatan için ölmeye kutsiyetini şerefli bir milletin nasıl döğüşdüğünü, velhasıl taşı ile, toprağı ile, bize anlatır, hatırlar.

Burada iki nehir vardır. Seyhan ve Ceyhan Aşyanın ovasından getirilen bu adlar Çukurovanın ortasına süslenerek konmuştur. Renk öna benzer. Mecrasu başka, adı onun gibidir. Şivesi başka, orada göle akar burada denize. O atandır bunlar torunları; öyle bir nesil ki, atası Asyalı, atası Anadolu, evi Çukurova, doğduğu yer Toroslar. Onlar burada büyüdük ve burada ağıldılar. İşte Çukurovalı atna buradan su içirdi ve sonra keoldi içli. Hüviyeti bu olan bir diyarın asaleti kahraman ve cesatimes geleceğı de geçmişi gibi şerefli bir ad olup kalplerde daima bir ilk yeri vardır.

Galip Çiftçi

Cenupta Bahar

- Adanın Darendeli'ye -

Gemi hasret kokar, liman çiçek,
Denizin memeleri güneş emzirir,
Portakal dallarında günahlar,
Cenup baharı kucağında gezdirir.

Ruhlar sadefleşir iklimin,
Mehtaba karşı gecesinde,
Düğünceleler sevdâ kokar,
Cenup nakışlı bahar bilmeceğinde.

Seneler yeniden şekillenir;
Telkinin dışına çıkar resim..
İbadet ayler vâdide inanç
Cenupta bahardır özlenen mevsim.

liban KÖSE

Zatürrie ve Adana

Yazan : Dr. Bedri Görgün

Adanada mevsim dolaşısıyla sık görülen hastalıklardan biri de zatürrie'dir. Bu hastalık halk arasında (saplıcan) adını alır. Bu isim son zamanlarda kitaplara da geçmiştir. Bazıları bu hastalığa (satlıcan) da diyor. Saplıcan deyince yalnız zatürrie değil, birçok akciğer hastalıkları kasdedilmiş olur. Bu adın hangi kökten geldiği hakkındaki rivayetler pek muhtelifdir. Birçokları hastalığın göğüste bir noktaya bıçak sapları gibi bir ağrı girmesinden ötürü verilmiş bir ad olmasında mütteliktedir.

Diğer akciğer hastalıklarına nazaran en çok zatürriede ağrı duyulduğu için (saplıcan) adına lâyık olan da budur. Sulu ve susuz zatülcenpler, akciğer apseleri, kanlanmaları, damar tıkaçlarından ileri gelen (Infarctus) leri de bu isimle anılmaktadır.

Adana rutubetli bir şehirdir. Çok defa % 75 etrafında bir rutubet gösterir. Böyle bir havanın tutacağı düşük ısı kuru havanın tutacağından daha çok tesirlidir. Bu sebeptendir ki Adana ve civarında görülen zatürrie vak'aları aynı zaman içinde şark illerimizde gördüğümüz vak'alarından on kat fazladır. Bunun ikinci bir sebebi de bu muhitin kış yaz çalışmayı icabettirmesindedir. Kış günü yorgunluk, terleme, arkasından vücut mukavemetini kırarak soğuk hava cereyanlarına maruz kalma hastalığın hemen meydana çıkmasına sebep olur. Bu hastalık en çok kış ve ilkbaharda görülür. Sonbahar ve yaz aylarında daha azdır.

Mikrobu :

Hastalık çok eski zamandanberi malûm ve bütün klinik tablosuyla bilindiği halde mikrobu yakın zamanlarda (Frankel - weichselbaum) adındaki bilgiler tarafından bulunmuştur. Mikroskop altında yuvarlak görülen (koküs) sınıfından bir mikroptur. Haricte az yaşar; fakat insanlarda ağız, boğaz, bademcikler, yukarı hava yollarında her zaman bulunur. Kuvveti azdır. Herhangi bir sebeple akciğerlere geçince kuvvetlenir ve özel hastalığını yapar.

Bazıları zatürrie'yi bulaşık bir hastalık sayarsa da gördüğümüz vak'aların hepsi müferrid kalmış, çok yakınlarına dahi hastalık bulaşmamıştır.

Kuluçka devri :

Hastalık mikropların hava yollarına girmesinden (3 - 8) gün sonra birden ateş yükselerek başlar.

Bulaşma şekli: Eskiden grip salgınlarından sonra çok görülürdü. Halbuki onunla bir alakası yoktur. Durup dururken bir insandan diğerine bulaşmaz. Ancak hastanın çıkardığı mikroplar bulaşmış yiyecekler yendiği, veya eşyalar kullandığı zaman geçebilir.

Başlangıç ve belirtiler :

Baş ağrısı, bel ağrısı, bazen üşütme ile başlar. Nezle, kırıklık, kesiklik çok defa beraberdir. Hastanın ateşi birdenbire otuz dokuz, kırk dereceye çıkar. Bazı hastalarda soğuk algınlığından sonra başlayan zatürrie de ateş de yavaş yavaş yükselmiş olur. En önemli belirti mikropların yerleştiği akciğerde şiddetli ağrı duyulmasıdır. Oraya kan toplanması ile akciğer sertleşir. adeta bir karaciğer kıvam ve manzarasını alır. Buna (Karaciğerleşme) = (Hepatisasyon) denir. Akciğer olaganüstü bir toplantıya öksürükle cevap verir. İlk günler bu öksürük kuru ve kesik kesik olur. Her öksürüşte hastalığın yerleştiği noktaya bıçak sapları gibi ağrı. Hasta soluk renkli, ayağa kalkamayacak kadar bitkindir. Ateş başladıktan iki gün sonra dudaklar etrafında az veya çok bir uçuklama görülür. Bu önemli belirti bazı hastalıklarda uçuk görülmediği için daima zatürrieyi düşündürmelidir. Akciğerlere toplanan kan dolayısıyla solunum sahası daralır, hasta nefes darlığından şikâyet eder. Çocuklarda bu hal çok önemlidir. Sık sık inliyerek nefes alışları çocuk zatürriesinin ilk belirtilerindedir. Çocukların (broncopneumonie) sini ayrı bir konuda ele alacağız.

Yaşlı hastalarda ateş, çok defa (38) ve onun etrafındadır. Ekseriya sinsi başlar ve kölü biter. Zatürrienin mühim alâmetlerinden biri de hastanın (paslı balgam) çıkarmasıdır. Dördüncü veya beşinci günden itibaren hasta turuncu renkte, zerdali ezmesi gibi bir balgam çıkarır.

Bu balgamın miktarı her hastaya göre beşirir. Zatürrie (3 - 11) günlük bir hastalıktır. Bazen yine tek günde ve kısa bir zamanda biter. Bazen de on üç, on beş gün uzayabilir veya tekrarlayabilir. Hastalığın ateşinin başladığı günden itibaren beşinci, yedinci, dokuzuncu günler gibi tek günlerde ateş birdenbire ve bol terleme ile düşer.

Diğer hastalıklardan ayırd edilmesi :

İlk iki günde teşhis ekseriya güçtür. Göğüsteki şiddetli ağrı, birdenbire titreme ile başlayan yüksek ateş, önemli ise de bunların bazıları sıtma ve menenjitte de görülebilir. Yalnız sıtmada ateş çabuk düşer, zatürriede beş, altı gün hiç düşmez. Menenjitte şiddetli baş ağrısı, hastada dalgınlık hemen ilk günlerde görülür. Zatürriede akciğerlerin kapalı oluşu öksürük, ağrı, nefes darlığı, paslı balgam belirtilerile diğer ateşli hastalıklardan ayırd edilir.

Hastalığın sonucu :

Eskiden çok teklikli idi. Yarıya yakın bir ölüm

Aşık Meydanî "Mehmet,"

Selâmi ASYALI

1288 de Adanada doğmuştur. 15 yaşında iken mahallesindeki bir kıza aşık oluyor. Ve bu aşkın verdiği ilhamla beyitler düzmiye ve hâlâ güzelliğini bozmuş olan sesiyle aşk manileri okumaya başlıyor. Orta boylu, kumral ve sevimli bir çocuk olan Mehmet onbeş yaşın verdiği temiz heyecanla gün geçtikçe derinleşiyor. Ve şöhreti mahallesinden dışarı çıkıyordu. Fakat hiç bir zaman sevdiği kızın bundan haberi olmadı. Zaten çekingen ve toy bir delikanlı olan Mehmet hiçbir karşılık beklemiyor, sevdiği kıza muhayyel bir sembol gibi düşünüyor ve ondan sadece manevî bir hız almakla hoşlanıyordu. Şöhreti mahalle dışına yayılan Mehmet hiç okumamış ümmî bir çocukta «Bugün de ümmîdir» Adanada bulunan diğer aşıkların takdirini kazanıyor ve meclislerine kabul ediliyor. Mehmet artık meydana atılmış Meydanî olmuştur. Bu aşk meydanında «Selâmi, Devranî Necatî» gibi şöhretlere dayanmıştı.

Bunları üstad tanıdı ve hâlâ öyle kabul etmektedir.

Artık Meydanî tam aşık olmuştur. Ve Çukurkahvede Necatî, Devranî, Selâmi, Serbesilerin arasına katılmıştır. (*)

Zenaatı olan sobacılıktan sahahtan akşama kadar aldığı yorgunluğu akşam aşıklar arasında kazandığı imtihanla giderirdi.

Zaman Meydanîyi yalnız bıraktı. Üstataının bir-biri ardı sıra ölümü bunu bir yetime çevirdi. Meydanî ondan sonra kendi kabuğuna çekildi ve değişen hayat şartlarına ayak uydurarak sobacılık zenaatında karar kıldı. Fakat gene destanlar yapmaktan, maniler hazırlamaktan geri durmadı.

Bugün yetmiş beş yaşını dolduran Meydanî hâlâ dinç ve kendi köşesinde iddiasız ve mütevazî çalışan udî Bay İbrahim Uğurlarda hemen hergün des-

(*) Bu toplantılar Cihân harbi sıralarında olurdu.

nisbeti gösterirdi. Son tedaviler bu hastalığın ölüm nisbetini onda birden de aşağı indirmiştir.

Korunma : Zatürrienin aşısı yoktur. Hastalık sırasında kullanılacak serumlar yapılmış ise de büyük bir fayda sağlamamaktadır. Soğuk algınlıkların grip ve benzeri yukarı nefes yolları hastalıklarından sakınmalıdır. Çok defa bunların ihtilalı olarak zatürrie görülebilir.

Tedavi :

Yatak istirahatı, ağız ve dişlerin temizliği şarttır. Hastaya sulu yiyecekler verilir. (Hoşaf, muhallebi, komposto ve benzerleri) göğüs ağrıları için (vantung) = şişe çekmek = bardak vurmak - yapılır. Eskidenberi keten tohumu, kepek lapası tatbiki ihmal edilmeyen adetlerdendir. (Prisnitz) dediğimiz hastayı soğukça ıslak bir çarşafa sarmak çok faydalıdır. yük-

sek ateşi azaltarak hastaya büyük bir ferahlık verir. Fakat maalesef hasta sahipleri bundan korkar bu sebepten hiçbir hasta evinde tatbik edilemez.

Nefes darlığını önlemek için hastadan kan alınmalıdır. Balgam söktürücü şuruplar çok faydalıdır. Ateşin düşme günleri hastaya çok dikkat etmelidir. Ekseriya tek günün gecesinde ateş düşerken, hasta sıkıntı, nabız yükselmesi, morarma, düşkünlük hali gösterir. İdrar ve ter çok fazlalır, hasta derin bir uykuya dalar. Bu zaman kalbi iyi korumalı, hastayı hiç hareket ettirmemelidir. Ateş düştükten üç dört gün sonraya kadar bile hasta yerden oynatılmaz. Zira kalp durması ile ölüm meydana gelebilir. Bundan üç sene evveline kadar zatürrienin en iyi ilacı (sulfamit) dediğimiz ilaçlardı. Hakikaten bunların tatbiki

(Devamı 15. ci Sayfada)

tanlarını yanık keremlerini, kalenderilerini v. s. okumaktadır.

Aşık Meydani şarkılarını, destanlarını kimseye yazdırmadığı halde hiç unutmaz. Destanlarını kit'a kit'a hazırlar ve ancak bu kit'aları ezberleyince diğer bir kit'aya geçer ve bu yüzden bir destanın meydana gelişi hayli uzar.

Aşık Meydani'den parçalar :

1937 yılında Adana'da vukua gelen büyük seylâba dair yazdığı destandan :

Ne dersiniz olan bu felâkete
Hak buyurdu böyle emri fermanı.
Mevlâm kavuştursun hak selâmete
Yardımcımız olsun yaradan Gani.

Felek bizi yerden yere aratmış,
Nice canlar suya hep yuvarlanmış
Gün doğmadan kuzum neler doğarmış
Sakın tut gemini gece zamani.

Garip olanların yoktur kimsesi,
Olduk bu zamanın bir eğlencesi.
Su gediği gitti hem mahallesi,
Ne kilimi kaldı ne de yorgani.

Coşkun sular aktı bu yanımızdan,
Artık usanmışız hem canımızdan.
Onbin lira geldi Türk Atamızdan
Gazi Paşamızın büyük ihsani.

Şarkılarından parçalar :

Dost elinden benim şikâyetim var
Artık mihribanım ne derse desin.
Ben kendime buldum bir münasip yar
Ol ruhi revanım ne derse desin.

Galiba sevdiğim beni unuttu.
Arkam sıra beni hem attı tuttu.
Velhasılı şol ömrümü kuruttu,
Ol aziz sultanım ne derse desin.

Meydani sözümü yabana atma
Söz üstüne aman sakın söz katma
Seksene alıp ta doksana satma
Ol taze civanım ne derse desin

Irak ol sevdiğim gözüm görmesin
İnsan haysiyetin ne bileceksin
Hiçbir kimse sana meyil vermesin
Kadir kıymetini ne bileceksin

Sevdiğim defterden ismini sildim
Başıma felâket gelecek bildim
Ben senin kapında durmaya geldim
Dertli hasretini ne bileceksin

Olur ama olmaz öyle şive naz
Gerdanın var senin kaymaktan beyaz
İnsan kocar ama gönül kocamaz
Yarin sohbetini ne bileceksin

Felek kemendini birden takarsa
Dü çeşmimden kanlı yaşlar akarsa
Billâhi terketmem canım çıkarsa
Meydani bu dertle sen öleceksin

Vefası çekilmez aşk-u sevdanın
Gündengüne beni perişan etti
Yetmez mi çektiğim cevru cefanın
Sevdiğim halimi pek yaman etti

Galiba unutmuş sevdiğim bizi
Daim arzederim yazınan güzü
Bugün yarı gördüm yüzü kırmızı
Bağı mor menevşe gülüstan etti

Nari hasretinle kaynayıp pişmiş
Boyu selvi gül fidanım yetişmiş
Meğerse ihtiyarlık bir şey değilmiş
Son vaktinde beni pir-i fan etti

Meydani hakikat doğru gitmeli
Garip şol gönülümü az incitmeli
Vefası olmyan yarı netmeli
Felek bizi artık lâmekân etti

Kit'alarından :

Zannetme elinden cevahir pulu
Nasıl methetmeyim öyle bir kulu
Çokların dediği hepsi it kılı
Arifan olmalı aşık Meydani

Seyret dü çeşminden akan yaşına
Hasılı düşmüşüz aşk ateşine
Felek kırıyanım versin başına
Şefaât bulmasın Aşık Meydani

Hayat Muhasebesine dair :

MEKTUP

Yazan : Hüsni Reşit SOYKAN

DIŞ DOKTORU

Asyalı işittim ki hastalanmışsın. Filhakika hastalığın pek o kadar tehlikeli değilmiş. Değilmiş amma bir delikanlının yatağa yatıp yastığa başvurması da doğrusu gönüle hüznü veriyor. Sen gençsin kuvvetine dayanarak bugün minderde güreş yaptığın hasmını elbette yeneceksin. Yeneceksin ben buna katıyetle inanıyorum. Bununla beraber minderde boğuşan iki pehlivanın müsabakasını seyredenler kendi tuttıkları pehlivanın kazanmasına için için dua ederlerken kalp helecanından boğulacak gibi olduklarını bilmem hiç nefsinde tecrübe ettin mi? İşte biz şimdi aynı vaziyeteyiz. Senin gibi genç bir pehlivanın hasmını mutlaka yeneceğine inandığımız halde nedense yine içimizde garip bir heyecan duymaktayız.

Bugün seni tedavileri arasında bulunduran doktorlar hastalığına nasıl bir teşhis koymuşlardır bilmiyorum. Fakat ben seni görmeden hastalığını anlamış olduğumu iddia edebilirim. Sen mademki kaleminin ucundan ruhunun ateşini, kalbinin çarpıntısını akıtmasını bilen bir delikanlısın; mutlaka senin hastalığına fazla bir hassasiyetin doğurduğu bir hastalık olmalıdır. Bu hastalık duygusuzluğun verdiği sıhbatın daha mukaddestir dersem sakın bana hasta yatağında öfkelenme emi Asyalı.

Senin gibi duyan bir ince ruhun herkesin ıstırabına ortak olan bir gönlün sahibi bir adamın esasen boksörler gibi çelik bir vücuda sahip olmalarına imkân yoktur. Seni hasta eden, yatağa seren bu manevi cephen olmasaydı belki çok daha sağlam bünyeli olabilirdin. Amma bu defa da kupkuru bir maddî varlık olmaktan ileri gidemezdin.

Şimdi muhtaç olduğun ve özlediğin şifayı yine sana doktorların ilaçlarından ziyade o duyarak vuran genç kalbin, heyecanlı coşan taze ruhun verecektir. Sen yalnız şu anda hayatın maddî cephesini de biraz şiirle karışık olarak görür ve ona dört elle sarılarak yaşamak istediğini uzviyetine kabul ettirebilirsen sana zehir peymaneleri sunan duyguların

nın şifa kaynaklarını emrine amade bulundurduklarını göreceksin.

Hamit Asyalı, şunu iyi bil ki hayat bütün maddî sertliğine, çirkinliğine bir dramı andıran fecî sahnelerine rağmen o bir ışık volkanını andıran güneşi, bir nur fanusuna benzeyen mehtabı, lapa lapa yağan karları, birer menşure benzeyen buz parçaları bir renk şellâlesine benzeyen çiçekleriyle sevimli hem de çok sevimlidir.

Yaşamak için mutlaka kederin eşliğinde secdeye kapandığımız sırada bile gönlümüzde neşenin dalgalandığını, nabzının çarptığını duymuştuk.

Asyalı.. Sen gençsin hem çok gençsin bu yaşta bir insan gecelerden gündüzler, kıştan baharlar, ıstıraptan ve neşeler yaratmalıdır. Biz iradesizce hakim insanlar oldukça neşe kadar gam, saadet kadar felâket de bizim hayatımıza aıcak bir meşalenin ışıkları gibi aydınlık kapmak vazifesiyle mükellef birer unsur olmaktan ileri gidemezler.

Seni artık yatakta görmek istemiyenlerin hakları vardır, haydi insanlık heyecanını ve gençlik imanını seferber et. Bütün vücudüne, iç organlarına bir çelik üsaresi karıştır. Haydi Hamid çabuk ol. Hayatta yerini al, başında bulunduğun mecmua ve vazife seni bekliyorlar.

Vecizeler

Bulunduğu mevkile mağrur olanlar, bulunduğu mevkie lâyık olmıynlardır.

* * *

Ne yaşsız baş, ne başsız yaş; biri çocukluk; biri apdallık.

* * *

İrade aynı zamanda taliin yarasıdır.

HİKAYE

MURATSIZLAR

Yazan : Mehmet Aksoy

Şark vilâyetlerimizde aşiret hayatı yaşayanlar, ilkbaharın ortalarında yaylalara çıkar, mümbit yerlerde, soğuk pınarlar üstünde çadır kurarlar. Bu yeşil örtülü dağların tabii güzelliklerine yeni bir güzellik katarlar. Atlar bir tarafta, koyun sürüleri bir tarafta otlanır. İşte böyle bir yaylada misafir olarak bir hafta kadar kaldım. Gündüzleri gençlerle ceylan ve keklik avına giderdik, iyi vakitler geçirdik.

Çadırların solunda, patika yolun kenarında yabancı bir gül... Epeyce büyüktü, üzerinde küçük ve cılız güller vardı. Ayrıca bunnun dalcıklarına beyaz paçavralar bağlanmış. Merak ettim bir ihtiyara sordum, iri cüsseli ak sakalı olan bu ihtiyar, içini çektikten sonra anlatmaya başladı :

— Evlâdım, bunun hikâyesi uzundur. O ağaç bizim için bir ziyaret ve bir temsildir. İlkbaharın son iki ayını burada geçiririz. Buna benzer yaylada başka fidan yetişmesine iklim müsaade etmemiştir. Sanki tabiat bunu bize armağan bıraktı.

Onu diyecektim, Çomru aşiretinde yakışıklı babayiğit bir delikanlı aşiretimize misafir gelmişti. Amcamın Zahide isminde bir kızı vardı ona ilk görüşünde aşık oluyor, aradan günler ve aylar geçtikçe bu sevgisi artıyor. Çomru aşiretinin belli ve anılmış bir delikanlısı olan İbo için kızı istediklerinde vermiye razı olduk. Zahide de buna taraftar idi.

Haberimiz olmadan aşiretimiz delikanlıları kızı vermemek için anlaşılıyorlar. Zahide dediğim kızcağız sevgisini bir tüdü kimseye söylemek cesaretini gösteremiyor.

Amcam olan Mistik ağa, kızın babası idi. Aşiret delikanlıların anlaşmalarını haber alıyor. İki aşiret arasında bir kavga çıkmasın diye kızı vermek istemiyor ve daha erken göçmek için karar verdi. Göçmek için hazırlanıyorduk tam o sırada İbo haber alıyor kızı kaçırmak için, ihtiyar bir kadınla mektup gönderiyor. Mektup şöyle yazılmıştır. Hâlâ unutmadım hatırımdadır.

Yaylaların dilberi Zahidem :

Duyduğuma göre çarşamba günü göçüyorsunuz. Yapacağım yegâne bir iş seni kaçırmaktır. Mektuplarında anladığıma göre biliyorum ki arkamdan ge-

leceksin. Salı günü büyük pınarın başında sabahın erkeninde seni bekleyorum olur mu?

İşte bu mektubu ihtiyar bir kadına verip Zahi deye gönderiyor. Elçi olan kadın bizim meradan geçerken delikanlılarımız atlar üzerinde av peşinde dolaşıyorlardı. İhtiyar kadını görünce aşiretimize doğru geldiğini anlıyorlar. Onu bir ata bindirip kısa boylu kurnaz bir kıvremiz vardı onu da beraberinde gönderiyorlar.

İhtiyar kadın bu kısa boylu adamdan bilgi edinmek ve kendisine bu hususta yardımını elde etmek için meseleyi buna anlatıyor. Zaten Zahideyi İboya vermek istemiyenin birisi de bu idi. Hemen ihtiyarın elinden mektubu alıyor. Sen geri dön, senden daha iyi beceririm. İhtiyar geri dönmüş o da hemen arkadaşların yanına geliyor, mektubu arkadaşlarına okuyor. Hepsi birden «Onun kanını içmemiz lâzım» diye haykırıyorlar. Onun üzerine derhal çadıra geldiler, muhakkak pazartesi günü göçmemiz lâzım dediler.

Biz de pazartesi günü Sarıca yaylasına göçmek üzere yola girdik. Gündüz hep yürümüştük gece olmuştu, bir yere konakladık delikanlılarımız önceden İboyu öldürmek için kararlaşmışlar gece bizden ayrıldılar sebebini sorunca, dediler ki biz Kımıl dağının eteğinden geçeceğiz. Sabaha doğru ceylan avlayıp yolda size yetişeceğiz. Hakikaten salı günü ikinci vakti gelip bize yetiştiler. Hiç bir şey avlamamışlardı, hepsi sanki birer aslan öldürmüş gibi neşeli idi. Zahide ise sanki ölüm döşegine gidiyor muş gibi güneşe bırakılmış bir gül gibi soluyor ve daima arkasına bakıyordu sanki İbonun ölümünü haber almıştı.

Bizim delikanlılar ne yaparsınlar beğenirsin. İhtiyarın elinden mektubu alınca İbonun ne zaman geleceğini anlıyorlar. Bir plân kuruyorlar geri döndükleri zaman maksatları onu öldürmek imiş. Kurdukları plânda muvaffak oluyorlar. İboyu sabahın sessizliğinde bu fidanın bulunduğu yere gömüyorlar.

Beş gün sonra adamları kan davasına geldiler.

Elini öptüğüm en büyük adam

(8 ve 9. cu Sayfadan Devam)

Türk Milletinin başı üzerinde yükselen bu tabut top arabasına konuldu. Harp okulu öğrencileri tarafından taşınmak suretiyle, bu büyük alay Meclisin önünden istasyon istikametinde, hareket etti... Yağmur hâlâ yağıyordu. Koca asfalt tamamen dolmuştu... Top arabasının arkasını İnönü, Başbakan Refik Saydam, bütün Bakanlar, Millet Vekilleri takip ediyordu. ve nihayet bu alayın ucu Etnoğrafya müzesi önünde durdu. Rasat tepede Anıt Kabirleri yapılıncaya kadar kalmak üzere geçici kabirlerine konuldu. Ankaranın o günkü hazine görünümü her Türk çocuğunun bağrını açılarla deldi. Bütün dünya yayını büyük acımızı paylaşmağa çalıştı.

Şimdiye kadar hiçbir kimseye nasip olmıyan büyük sözler ona söylendi. Onun için ciltler dolu şiir yazılar yazıldı. Bu suretle, dehâsı, askerliği ve siyasal hayattaki rolü, bütün meziyetleri tebarüz ettirildi.

Dünya milletlerinin onu öven bu yayınları birbirinden daha üstün bir güzellik taşımakta idi. Bütün bir ömrünün muhtelif safhalarını anlatan destanlar yazıldı. Halk türküleri ve manileri söylendi. Fakat bunların hiçbirisi ... Ve Milletinin dereler gibi çağlıyan gözyaşı bile onu bu yolundan geri çeviremedi... Milletini var eden Atamızın aramızdan daimî ayrılığı ve bu sonsuz uçurum elbette gözlerimizin yaşını akıttı ve akıtmakta devam edecektir...

Dirağlarımızın işleyişinde, kalbimizin vuruşunda, gözlerimizin bakışında, daima ? onu hissediyor ve onun büyük rahundan aldığımız kudretle gün geçtikçe kanımızı daha coşkulu buluyoruz .. İşte ona ve eserlerine olan aşkımız, sonsuz ummanlara kavuşan ırmaklar gibi çağlıyacaktırl...

— SON —

o zaman on üç yaşında idim. Aklımda değil, epeyce kan parası verdik ve barıştık.

Ondan sonra, gün geçtikçe Zahide eriyordu. Ertesi sene yine bu yaylaya göçtüğümüzde bir ay sonra, muratsız kızcağız yatağa düştü. Hiçbir şey tatmadı, konuşmadı son dakikasında beni de oraya gömün dedi.

İşte bir sene sonra aynı günde aynı saatla o da gözlerini ebediyen yumdu. Şimdi ikisi de orada yatıyor. Başlarında gördüğün o fidancık yeşerdi ve büyüdü.

İşte evlâdım bunun hikâyesi böyledir diyerek bitirdi.

İhtiyar heyecanlı heyecanlı anlatırken sonunda başını önüne eğdi, gözlerinden akan yaşlara sebebiyet verdiğim için kendisinden özür diledim.

Kimdir - Nedir?

Bir Mâsal'dan

(Sekizinci Sayfadan Devam)

olacak ve gözlerinin içine bakar. Aslan devam eder. Tilki bakar ki işin içinde bir hile var. Düşmanlık nereden gelebilir. Tabii Ayıdan Başka kim var. Hemen zekâsının bütün istasyonlarını çalıştırır ve karşı hileyi bulur.

«Efendimiz... der ilâcı biliyorum amma söylemesi zor. Ben ümit ettim ki bu ilâcı kullanmadan iyi olursun diye bekledim. Fakat şimdi söylemek lâzım. Ayıyı çağırır onunla biraz dereden tepeden konuşursun ve çıkarken bir pençede yumurtalarını koparıp yatarsın senin yegâne kurtuluş çareni budur.»

Aslan Tilkiye teşekkür eder ve vekit geçirmeden Tilki ile ayıyı çağırır Ayı huzura gelir ve olan olur.

Ayı sadakatının (I) mükâfatını almış çıkarken hınzır Tilki, inden inliye inliye çıkan Ayının arka ayakları arasından sızan kanlara bakarak «Ayı kardeş mübarek olsun çağışırım.»

Ayı hem mahcup hem de dolu gözlerle Tilkiye dönüp bakar ve homurdana homurdana «Bu tedbir senin tedbirin.»

Ayıyı bu fecî âkibete uğratan sebep **KİMDİR, NEDİR?**

Zatürrie ve Adana

(10 ve 11. ci Sayfalardan Devam)

eskisine göre çok iyi neticeler veriyordu. Fakat üç senedenberi (Çörçil) i zatürrieden kurtaran ve (Penicillin) adını alan ilâç harika denecek kadar kurtarıcı bir ilâç olmuştur. Hastalığın şiddetine, hastanın yaşına göre kanda Penicillini azaltmadan ünitesi hesaplanır, ine şeklinde hastaya tatbik edilir. Penicillinin toz şekli zamanla bozulur, eritip kullanırken de hep buz içinde saklamak külfeti vardır. Bu sebepten son zamanlarda kristal = billur şeklinde penicillin yapılmıştır ki (56) dereceye kadar dayanmaktadır. Hastalığın takibini mutlaka bir hekime bırakmak şarttır.

Bir Aylık Halkevi Çalışmaları

Dil - Edebiyat :

Her Salı Edebiyatçılar ve Edebiyatı sevenler gecelerine devam edilmiştir.

Halkevlerinin yıldönümü, Atatürk'ün Adanaya ilk geldikleri gün kutlanmıştır.

Güzel Sanatlar :

«Sanat Galerisi» adile bir galeri açılmış, kıymetli 94 eser teşhir edilmiştir.

Orhan Borar ve Walter Ehlözingler tarafından keman ve piyano konseri verilmiştir.

Temsil :

Çoban piyesi dört defa, Ayşe opereti beş defa Ceza Kanunu vodvili iki defa temsil edilmiş. 8255 vatandaş bu temsilleri seyretmiştir.

Sosyal Yardım :

35 Fakir hasta bedava muayene ettirilmiş, bunlardan çok fakir olan 14 hastanın ayrıca ilaçları alın-

mış, 6 fakire ayrıca nakdi yardım yapılmıştır.

Her pazar danslı aile toplandı muntazam surette devam etmektedir.

Üç balo, muhtelif altı toplantı tertip edilmiştir.

İdare Müdürü

Bir Yıl dönümü ve bir Hatıra

(Birinci Sayfadan Devam)

İşte Ulu Önderi resmî bir kisve altında ilk defa böyle askerî bir teftişte ve manevrada gördüm. Ben- ce o günün kıymeti çok büyüktür.

Ata, nereye ayak bassa orada görülmemiş bir heyecan bir hareket olur. Yeni bir zaferin güneşi parlardı. Anafertalar gibi. Sakarya gibi. İnönü gibi. Dumlupınar gibi onun Adanaya gelişi de böyle bir zafer yarattı. «Kırk asırlık Türk yurdu e- nebi elinde kalamaz» İşte bu vecizeden Hatay zaferi doğdu.

«Bende bu vakayinin ilk hissi teşebbüsü bu mem- lekette, bu güzel Adanada vücut bulmuştur» Evet, istiklâl perisini barbarların elinden kurtarmanın ilk ilhamını Adana verdi.

Adanada fâşiz veren hürriyet ve istiklâl, Sakar- yada hayat iksirini, Dumlupınardan ölmez payesini aldı...

Tuyuğ'lar

Çaldı mevsim bahçelerden neş'eyi
İnliyor kırlarda rüzgârın neyi.
Dert yanarken dalgalar sahillere
Göçtü mevsim beklerim hâlâ neyi.

Gel güzel kız lâleler bahçemde var,
Şarkı söyler çağlayan billûr sular
Duyduğun sonsuz saadet itirını
Emzirir daim ilâhi duygular.

Gül yüzünden soldu benzin gül gibi;
Yandı bağımlı inliyen bülbül gibi,
Hem yakar hem titretirmiş böyle dert
Yel eserken titriyen kâkül gibi.

Erciş : Abdurrahman Saracoğlu

Osmanlı Devrinde Çukurova ve Civarı

(İkinci Sayfadan Devam)

1065 (1654) yılında Sadrazam Kara Murat Paşa gürültülü hayattan kurtulmak için yerine muktedir bir vezir bırakarak Hacca gitmeğe karar verdi. Ve Sadrazamlık mühürünü Padişaha verdi. Di'leği üzeri- ne Şam eyaleti kendisine verildi ve Sadrazamlığa da Süleyman Paşa geçti. Murat Paşa, deniz yoluyla ve üç gadırğa vasitasile Payas iskelesine çıktı. Adana ve Sis taraflarından gitirttiği mekkâre beygirleri ile Hama'ya gitti; orada Arnavut Mehmet Paşanın sarayına misafir oldu. İstirahat için Payasta kalmış oldu- ğu iki gün zarfında hummaya tutulmuştu. Hama'da hastalığı arttığından misafir edildiği sarayda öldü, (20)

(20) c VI, s. 106.

Bir Görünüş

A R A M A K

— Sayın Hocam A. N. Asya'ya

Tepedeki eski kemarin gölgesinde:
Kat kat bulut renkli kayalar..
Ve üzerlerinde su yosunları sarışmış,
Altın ışık oyunlarıyla.
Dallara çarpan rüzgâr gibi
Çam yapraklarında fisilti var,

Gökle dallarıyla konuşan bir ağaç topluluğu
Nikbin ve sakin.
İstiraptır ki üzerinden süzülen
Bir uzun yolcunun susuzluğu.

Sahilden geliyor!
Ayaklarımda kırılan kuru dallar gibi
Deniz çakıllarının müziği..
Ezdiğim, parçaladığım,
Sonra sonsuzlara attığım
Mikâ kaplı kabukların müziği..

Efsane heykeli bulutlar soluk;
Ve onların huzurunda
Sesimi işittiremediğim ufuk!

Ugur ASYA

O mübarek çağlarda
Orhunlar gibi çağlar da;
Kışı, yüksek dağlarda..
Yazı düzlerde arardık.

Yiğiti cesaretin felsefesinde
Erkeklığı, çarpışan kılıç sesinde.
Mertliği erkekçe verilen
Sözlerde arardık..

Yorulmazlığı, şu yollarda
Kılıç kullanan kollarda
Yere vurdukça kan olan
Dizlerde arardık..

Kalmazdık göllerden geri.
Aysız geceler ay'ı
Adına anne dedikleri
Yüzlerde arardık..

Dünyanın en güzel kadını
Kuğu göğüslü kızlarda,
ve aşkın pırıltısını
— Elmasta değil —
Gözlerde arardık..

Bizi seven ölmüşlerin
Kinini kısıraklarda,
Seslerini mızraklarla
Gürzlerde arardık..

Bir baskın gecesinin tadını
Gündüzlerde aradık...

GÖK - HAN

BUGÜN Matbaası - Adana

(FİYATI 20 Kr.)